

VAN BOTERBERG TOT SUPERHEFFING

1992

Jaar	Melkveehou- ders / koeien	Melkkoeien x 1000	Melk/vet /eiwit gem. / koe	Melkgeld cent/kg.	Melk Mln. kg	Kaas ¹⁾ mln. kg.	Boter ¹⁾ mln. kg.	Boterberg mln. kg.	M-Melkp. mln. kg

1) Productie / consumptie / export

1992		EG word EU	228
1992-01-04	LC	Weer chaos rond quotering melk	
1992-01-07	PZC	PZ. Schelhaas: Motto op weg naar 2000 ‘Moeilijkheden, en uitdagingen’	
1992-01-17	LC	Noord-Nederland dir A. Olijslager ongerust over image zuivel	nw
1992-01-24	LC	Overgangsfase bij verkoop melkquotum	
1992-02-12	NvhN	NVM: Mestwetgeving jaagt boeren naar noorden	nw
1992-02-20	LC	_PZ: Superheffing heeft boeren niet veel veranderd	nw
1992-02-25	PZC	PvdA’er Huys: EG-voorstellen Mac Sharry te duur en te verstrekkend	
1992-02-26	PZC	<i>Terzake:</i> Europa kan leven zonder de GATT.	
1992-03-31	NvhN	Melkquota met jaar verlengd	
1992-04-10	DTel	Knipsel: Superheffing over 1991/92 58 mln – totaal 1 miljard gulden betaald	nw
1992-05-12	PZC	Regering betaald in zuid Europa boete, superheffing in zuiden EG farce	
1992-05-14	DTel	DE BOER OP: Geen melkquotering in zuidelijke landen	nw
1992-05-21	LC	EG-ministers boos over gerommel met melkquota	nw.
1992-05-30	LC	KAF en KOREN: Bij EU melkquotering zijn er te veel schuldigen	nw
1992-06-20	NvhN	MET HET OOK OP DE BOER: De melkplas droogt op	nw
1992-06-29	NvhN	Nederland verliest EG melkruzie met Italië	
1992-08-17	NvhN	Italië toch voor melkquotering	
1992-10-28	LC	<i>Landbouwschap</i> wil leasen melk indammen	
1992-11-02	LC	Extra korting quota dreigt voor veehouders	nw

1992

Leeuwarder Courant 1992-01-04

Weer chaos rond quotering melk

Van een onzer redacteurs

SCHEVENINGEN - De toepassing van de verplichte vermindering van de melkproductie in de Europese Gemeenschap heeft acht jaar na de invoering opnieuw tot chaotische toestanden geleid. In Nederland wordt boeren die quotum kopen aangeraden in het contract een vrijwaringsslausule op te laten nemen. Europees leidt de toepassing van de quotering tot toestanden die naar fraude rieken. Dat werd gisteren duidelijk op de vergadering van het *Produktschap voor Zuivel* in Scheveningen.

In Nederland mochten boeren tot voor kort per hectare land maximaal de rechten voor het melken van 20.000 kilogram melk per jaar verkopen. Daar heeft het *Europese Hof van Justitie* een stokje voor gestoken. Er moet nu quotum naar evenredigheid worden verkocht. Een boer met 10 hectare en 100 000 kilogram melkrecht moet per hectare 10.000 kilogram verkopen.

De vraag is nu welk stuk land 'onder de melk kan worden geschoven'. Akkerland niet, maar of gescheurd weiland daar ook toe hoort is onduidelijk, aldus het *Landbouwschap*. Het Hof in Luxemburg heeft de uitspraak op 6 december gedaan. Ir. Atze Schaap, secretaris van de 'afdeling melkveehouderij' van het Landbouwschap, raadt alle boeren aan hiermee bij transacties rekening te houden. Volgens Frank Kuiper van het *Produktschap voor Zuivel* komt er een wijziging van de *Beschikking Superheffing* maar niemand weet nog precies hoe die eruit zal zien.

Arbeidsplaatsen

De foutieve dan wel zeer onzorgvuldige toepassing van de melkquotering in Griekenland, Italië, Spanje en delen van Frankrijk leidt tot extra kortingen van het quotum. Als overal correct zou worden gehandeld kon de Nederlandse veehouderij 1 procent melk meer produceren, aldus Harm Schelhaas, voorzitter van het *Produktschap voor Zuivel*. Dat percentage is goed voor tweehonderd arbeidsplaatsen in de zuivel, aldus Piet Blokland van het zuivelschap. Schelhaas wil, zoals bekend, het Europees Parlement een onderzoek naar de toepassing van de melkquotering laten instellen. Europarlementariër Jan Sonneveld (CDA) voelt daar niet zo veel voor. „Wij hebben anderhalf jaar geleden deze zaak al aangekaart met een initiatiefrapport van de Belg Pol Marek. Ik weet dat er toen ook is gesproken over het grijze circuit in Nederland. Met de regelmaat van de klok hebben wij de Europese Commissie later op de gebreken bij de toepassing gewezen”.

Sonneveld voelt wel voor een Europees controle-apparaat, een soort Euro-AID. „Ik heb echter de indruk dat niet alle lidstaten daar op zitten te wachten. Voor een onderzoek is ons parlement onvoldoende uitgerust. Als wij het moeten doen wordt het een zaak van lange termijn en ik neem aan dat Nederland snel resultaat wil zien. Dat kan, maar dan moet een regering in gebreke worden gesteld en moet de zaak voor het Hof in Luxemburg worden gebracht. Dat kan in principe, maar dan moet het wel een zaak zijn in de fraudesfeer”. aldus Sonneveld.

Motto voor de zuivel op weg naar het jaar 2000

‘Moeilijkheden, maar ook uitdagingen’

ZIERIKZEE – „Met gemengde gevoelens is de wereld het nieuwe jaar ingegaan. Er zijn nieuwe dreigingen, maar ook nieuwe uitdagingen en kansen”. Dat zei drs. H. Schelhaas, voorzitter van het *produktschap voor de zuivel* in zijn nieuwjaarsrede. Volgens Schelhaas is er voor landbouw en zuivel een heel andere tijd op til. „Er breekt met kracht een nieuwe wijze van denken over de landbouw door, gericht op aanzienlijk minder bescherming van de landbouwmarkten dan de laatste decennia gebruikelijk was”, aldus Schelhaas.

Het jaar 1991 is voor wat betreft de zuivelmarkt een redelijk stabiel jaar geweest. Het was tevens een jaar dat gekenmerkt werd door fusies en reorganisaties in de Nederlandse zuivelindustrie. Op weg naar het jaar 2000 zal de zuivel volgens Schelhaas belangrijke veranderingen ondergaan.

Eigen benen

Schelhaas stelde in zijn nieuwjaarsrede dat de zuivel meer op eigen benen zal moeten gaan staan en haar marktpositie verder zal moeten versterken. „Onder meer door het opbouwen van sterke merken, minder steun, maar ook meer regels, bijvoorbeeld op natuur- en milieugebied”.

Voor wat betreft de melkveehouderij is er volgens Schelhaas in Nederland sprake van een opleving. De grote bedrijven groeien weer, terwijl het de laatste jaren zo was dat zowel voor wat betreft de grote als de kleine melkveehouderijen er sprake was van een daling. Schelhaas tekende daar wel meteen bij aan dat de totale melkveestapel kleiner is geworden.

Met de inkomens op de melkveehouderijen staat het er volgens Schelhaas niet al te best voor. In het jaar 1990 / 1991 liepen de inkomens op de melkveehouderijen belangrijk terug. Die trend zal zich volgens Schelhaas doorzetten. „Volgens een recente prognose van het *Landbouw Economisch Instituut* (LEI) zullen de financiële resultaten in de melkveehouderij in 1991/1992 opnieuw teruglopen”.

Kaas

Anders is het gesteld met de produktie van kaas. Dit zuivelprodukt wint meer en meer terrein in het buitenland. In Nederland groeide de kaasconsumptie niet verder. De export van kaas steeg echter met liefst 5,9 procent. „De uitspraak dat in het jaar 2000 meer dan 700.000 ton kaas zou kunnen worden geproduceerd lijkt op grond van de produktie-ontwikkeling van de laatste jaren niet al te gewaagd”, aldus Schelhaas.

In kaas bezit de zuivelsector volgens Schelhaas een uniek produkt met vele aanwendingsmogelijkheden. „In Nederland, evenals bijvoorbeeld in Duitsland, verdubbelde de binnenlandse afzet zich in twintig jaar tijds. Deze stormachtige groei van de kaasconsumptie is wel omschreven als ‘het wonder van de kaas’”.

De totale afzet van consumptiemelk op de Nederlandse markt is, zo blijkt uit het verhaal van Schelhaas, in 1991 gestegen ten opzichte van 1990. Die melk echter is in lang niet alle geval-

len afkomstig van Nederlandse melkproducenten. Met andere woorden; er wordt nogal wat melk geïmporteerd.

Boter

De Nederlandse boterproductie is in 1991 gedaald. Enerzijds komt dat volgens Schelhaas door de lagere melkaanvoer en anderzijds heeft het volgens hem alles te maken met de grotere productie van kaas en melkpoeder. Hoewel er sprake is van een daling van de boterproductie is de markt voor dit zuivelprodukt, en de prijs die ervoor betaald wordt, nog steeds goed te noemen.

In zijn algemeenheid gesproken is er in de zuivelwereld nogal wat gebeurd in het afgelopen jaar. Er vonden nogal wat fusies plaats en in samenhang daarmee werden de nodige reorganisaties aangekondigd. Schelhaas zei in zijn nieuwjaarsrede te verwachten dat de werkgelegenheid in de zuivelindustrie in Nederland als gevolg van die fusies en reorganisaties in de komende jaren met circa 2000. arbeidsplaatsen zal dalen.

Zware wissel op de zuivelsector

Schelhaas verwacht dat met name de zorg voor het milieu in de toekomst nog een zware wissel zal trekken op de zuivelsector. Er zullen strengere regels komen voor wat betreft de uitstoot van ammoniak en ook de stikstofproblematiek is een punt van zorg. „De conclusie moet zijn dat de sector in de komende jaren nog aanzienlijke inspanningen moet verrichten. Het vertrouwen is echter aanwezig dat de milieuproblematiek tijdig geklaard zal worden”, aldus Schelhaas.

Leeuwarder Courant 1992-01-17

'Friesland' bezorgd over gezonde uitstraling van zuivel

Hoofddirecteur ir. André Olijslager

MARUM - Het zuivelconcern *Friesland Frico Domo* maakt zich zorgen over het behoud van de gezonde uitstraling van zuivel. Hoofddirecteur ir. André Olijslager meent dat „het positieve milieubeeld van zuivel hier en daar begint te craquelieren”. Hij wijt dat aan zaken als dioxine in melk, rundergroeihormonen en het gebruik van vetvervangers. Het is een punt van zorg voor de zuivel, want Olijslager vreest „heel ernstige consequenties” als deze sector het schone imago kwijtraakt.

Het milieu is voor de consumenten een zo belangrijk onderwerp geworden dat *Friesland Frico Domo* en de aangesloten melkveehouders daaruit verregaande consequenties trekken.

Waarschuwendende woorden waren er daarom van voorzitter Arie Aalberts en hoofddirecteur Olijslager aan het adres van zo'n vijfhonderd jonge boeren, in Marum bijeen tijdens de jongerendag van het concern. „Willen we onze producten tegen een goede prijs op de markt afzetten dan moet de produktie zodanig zijn dat de consument dat ervaart als milieuvriendelijk en ecologisch verantwoord”, zei Aalberts.

Melk weigeren

De melkveehouders moeten volgens Aalberts „als collectief optreden tegen enkelingen die het hele imago van de landbouw in gevaar brengen”. De voorzitter van *Friesland Frico Domo* - zelf melkveehouder in Menaldum - overwoog in dat verband dat het zuivelbedrijf ook melk van met het melkstimulerend hormoon BST behandelde koeien zou moeten weigeren. Ten

aanzien van genetische manipulatie en gebruik van hormoonpreparaten moeten veehouders volgens de voorzitter terughoudend zijn. En van zijn kant nog enkele aanbevelingen: medicijnen die zo min mogelijk schade aan melk geven, geen melk waarin residuen van wat voor middelen dan ook voorkomen en geen mest in de sloot.

Beloning

Voor de marktafzet zijn volgens Olijslager een schoon milieu van bedrijf-en bedrijfstak en een zuiver, gezond en milieuvriendelijk imago van groot belang. Hij maakte duidelijk dat de zuivelsector tot het jaar 2000 f 769 miljoen extra moet investeren om aan de doelstellingen van het *Nationaal Milieubeleidsplan Plus* te voldoen. De helft van die extra kosten is bedoeld voor beperking van verbruik van energie en vermindering van uitstoot. Olijslager memoreerde ook dat zijn bedrijf tracht de hoeveelheid verpakkingsmaterialen terug te dringen, al komt men daar weer de consument tegen die steeds kleinere consumenteneenheden wenst.

Professor Gerrit van Dijk, directeur van de *Nationale Coöperatieve Raad*, pleitte ten aanzien van de milieuproblematiek in de landbouw voor een ander principe dan dat van 'de vervuiler betaalt'. Een boer die minder stikstof of fosfor naar het oppervlaktewater uitstoot, zou daarvoor beloond moeten worden, betoogde Van Dijk. De naar zijn mening te hoge milieubelasting zou door overheidssubsidies snel verminderd kunnen worden. Bedrijven die nieuwe, milieuvriendelijker produktiemethoden niet toepassen, zouden volgens Van Dijk geconfronteerd moeten worden met heffingen, die - te zijner tijd - zelfs hoog mogen zijn.

Van Dijk herhaalde zijn suggestie voor een algemene gelijke heffing voor alle bedrijven, mits dat geld in het eigen gebied voor stimuleringsubsidies wordt gebruikt. In sommige streken zou naar zijn mening de instelling van een watersportheffing kunnen worden overwogen.

Voorzitter Arie Aalberts van *Friesland Frico Domo* had nog een alternatief: een heffing van f 1 per liter benzine. De opbrengst zou moeten dienen „om de speeltuin van Nederland in stand te houden”. Toelichting van Aalberts „Zo wordt de heilige koe gemolken om de echte melk-koe schadevergoeding te geven voor haar inspanning ten behoeve van het dagelijks brood van de Nederlandse bevolking en een leefbaar land voor diezelfde Nederlanders en het opruimen van hun afval.”

Leeuwarder Courant 1992-01-24

Overgangsfase bij verkoop melkquotum

LEEUWARDEN - De verandering bij de gedeeltelijke verkoop van melkquotum blijkt gepaard te gaan met een overgangsregeling. In een publicatie van het ministerie van landbouw, natuurbeheer en visserij staat dat tussen 22 januari en vermoedelijk 15 februari er een overgangsregeling geldt. In die tijd kan alleen een evenredig deel van het quotum worden verkocht: wie 10 hectare heeft en 100.000 kilogram melkrecht kan alleen 10.000 kilogram per hectare overdragen. Daarna geldt de nieuwe regeling van 20.000 kilogram.

Mestwetgeving jaagt boeren naar Noorden

Makelaars vernemen groeiende vraag

Van een onzer verslaggevers

NIEUWEGEIN/GRONINGEN - Agrarische bedrijven verhuizen in toenemende mate vanuit Noord-Brabant, Zuid-Holland en Twente naar de noordelijke provincies. Dit constateert de *Nederlandse Vereniging van Makelaars* (NVM) in Nieuwegein. Deze ontwikkeling houdt volgens de NVM verband met de mestwetgeving, die in de gebieden met een mestoverschot tot steeds meer beperkingen leidt. De vereniging beschikt niet over cijfers.

Secretaris J.R.A. Boertjens van de *Groninger Maatschappij van Landbouw* bevestigt deze ontwikkeling, die zich volgens hem overigens al in de jaren zeventig heeft ingezet. „Door stadsontwikkeling en natuurgebieden is de druk op gronden elders in het land groter dan hier. Dan gebeurt het vaak dat boeren in bijvoorbeeld Brabant hun bedrijven van 20 tot 30 hectare van de hand doen om voor hetzelfde geld veel grotere bedrijven van 50 tot 60 hectare in het Noorden aan te kopen. Met name is dat het geval in Groningen en Friesland doordat de grote bedrijven in die twee provincies te vinden zijn.”

Volgens Boertjens speelt zijn organisatie hierbij geregeld een bemiddelende rol. „Als boeren van elders bij ons aankloppen spelen wij namen door van noordelijke collega's die hun bedrijf wel van de hand willen doen.” Volgeps de secretaris van de Groninger Maatschappij van Landbouw kunnen de boeren uit Brabant, Zuid-Holland en Twente over het algemeen goed aarden in de noordelijke provincies. „Verscheidene boeren van elders draaien mee in onze plaatselijke besturen en commissies.”

Volgens de *Nederlandse Vereniging van Makelaars* ligt de migratiedrift in het midden van het land lager dan in het zuiden en het oosten. In het midden van het land gebeurt het regelmatig dat bedrijven binnen de regio worden verplaatst. De NVM zegt verder een verhoogde vraag naar melkveehouderijbedrijven en varkensbedrijven waar te nemen. De kopers zijn met name grote bedrijven.

De grondprijzen bleven het afgelopen jaar redelijk stabiel. In Brabant bedraagt de gemiddelde prijs per hectare 60.000 gulden. In Twente is dat 55.000 gulden en in Midden-Nederland 40 tot 45.000 gulden. Ook de prijs van het melkquotum vertoont weinig beweging. Gemiddeld ligt die op 4,25 gulden per kilo. Voor dit jaar wordt een lichte prijsdaling verwacht doordat het aanbod toeneemt.

Leeuwarder Courant 1992-02-20

PZ: Superheffing heeft bij boeren niet veel veranderd

Door Willem Stegenga

RIJSWIJK - De verplichte vermindering van de melkproductie - de superheffing - mag dan van grote invloed zijn geweest op het reilen en zeilen op de boerderij en bij de melkfabrieken, de structuur van de melkveehouderij is er nauwelijks door veranderd. Dat blijkt uit een overzicht van het *Produktschap voor Zuivel*.

In 1984 werd de contingentering van de melkplas in de Europese Gemeenschap ingevoerd om de productie aan banden te leggen.

Tot die tijd werden de boeren door de overheid gestimuleerd steeds meer te melken, want de EG had een tekort aan zuivel. Dat tekort sloeg om in een overschot. De boeren werden het slachtoffer van hun succes. Elke boer kreeg in 1984 precies voorgeschreven hoeveel melk hij aan zijn fabriek mocht leveren. Dat systeem zou dit jaar worden opgeheven, maar is verlengd tot minimaal het jaar 2000.

De boeren zijn er niet rouwig om, na de invoering bleek immers dat hun quotum geld waard was geworden. Ze hadden niets en plotseling bleek dat collega's bereid waren f 4 of meer te betalen voor het recht een kilogram melk af te leveren. De Friese veehouder werd daarvoor in een klap f 8 miljard rijker.

De veel besproken regeling zou de hele melkveehouderij op z'n kop zetten, zo werd destijds gezegd. Grote boeren zouden er alleen maar groter door worden.

Zij zouden het quotum opkopen van kleine boeren, die op die manier op warme wijze een eind zouden maken aan hun boerenbestaan.

Aan het eind van de rit zou de Nederlandse veehouderij bestaan uit uitsluitend grote, boeren met hier en daar een kleine dwarsligger, die zich niet door de wetten van de economie liet rinkeloren en niet in een bungalowtje kroop. Die grote boeren zouden gemakkelijk in staat zijn de bedreigingen van de toekomst het hoofd te bieden.

Het *Produktschap voor Zuivel* toont aan dat het allemaal anders is gelopen. In 1983 was het percentage boeren dat minder dan 100.000 kilogram afleverde 22,8 procent van het geheel. Vorig jaar was dat 23,5 procent. Nauwelijks verschil dus. Het aantal grote boeren met bijna 1 miljoen kilogram melk was in 1983 7,2 procent, vorig jaar 7,1 procent en het aantal supergrote bedrijven groeide slechts van 0,4 naar 0,5 procent. Alleen het aandeel van de boeren met 100.000 tot 200.000 kilogram melk is wat meer afgenomen dan 1 procent: van 27,3 naar 25,9 procent. Zij vormen echter nog steeds de grootste categorie in ons land.

Veel minder

Wat wel sterk is veranderd is het aantal melkveehouderijen. In 1985 waren er nog 57.995 boerenbedrijven, vorig jaar was dat aantal nog maar 46.977. Sinds 1985 is vooral het aantal bedrijven met zeventig koeien en meer fors gedaald; van 6350 naar 4210. Die daling was bijna net zo groot als de teruggang die plaatsvond bij bedrijven met minder dan tien koeien; van 7923 naar 5308, maar veel groter dan bij bedrijven met bijna twintig koeien; van 6896 naar 5698. Gezegd moet worden dat in 1990 en vorig jaar er sprake is van een lichte stijging van het aantal bedrijven met meer dan zeventig koeien.

Opmerkelijk is overigens dat zeven jaar geleden er gemiddeld 41 melkkoeien op een bedrijf in Nederland waren en vorig jaar dat aantal 40 was. De koeien van nu geven door elkaar wel veel meer melk; van 5295 kilogram per koe in 1985 naar 6075 kilogram vorig jaar. Haalt men daar de gecontroleerde koeien uit dan komt men in 1991 op een melkgift van 7001 kilogram.

Behalve dat er aan de structuur van de Nederlandse veehouderij weinig is veranderd is er ook nauwelijks sprake van een marktgericht beleid geweest. De markt vraagt eiwit en geen vet. Dat zou dus moeten inhouden dat de fokkerij zich richt op stieren die het eiwitgehalte verhogen. Sinds 1985 is het percentage eiwit slechts gestegen van 3,39 naar 3,47, het vetpercentage daarentegen van 4,18 naar 4,42.

Boeren die te veel melk bij hun fabriek afleveren of het percentage vet in hun melk te veel laten stijgen, worden beboet. Die boete heet superheffing. Het blijkt in de praktijk erg moeilijk te zijn om precies op de streep te gooien met de hoeveelheid af te leveren melk. In het eerste jaar leidde dat tot een boete van f 79,3 miljoen. Daarna ging dat bedrag fors omhoog: van f 155,4 miljoen naar zelfs f 191,8 miljoen. Daarna kreeg men de productie kennelijk beter in de hand. De boete zakte naar f 83 miljoen vorig jaar.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1992-02-25

PvdA'er Huys: EG-voorstellen Mac Sharry te duur en te verstrekkend

Landbouwplan biedt geen soelaas

van onze verslaggeefster

HEINKENSZAND - Te kostbaar en te verstrekkend. PvdA-landbouwwoordvoerder Servaes Huys liet zich maandagavond tijdens de algemene vergadering van de Noordbrabantse Christelijke Boerenbond (NCB) kring Zuid-Beveland in Heinkenszand kritisch uit over het landbouwplan van EG-commissaris Mac Sharry. Volgens Huys biedt het plan geen soelaas voor 'structurele voedseloverschotten en enorme landbouwwitgaven' binnen de EG.

Mac Sharry wil een gewijzigd subsidie-stelsel voor de Europese landbouw invoeren. Dit moet leiden tot een aanzienlijke verlaging van de prijzen voor landbouwprodukten, zodat de stimulans om te produceren verminderd. Als tegemoetkoming krijgen de boeren een extraatje op hun inkomen. De voorgestelde maatregelen zijn vooral bedoeld om de enorme voedseloverschotten weg te werken en de daarmee in verband staande hoge kosten voor opslag en afzet.

„Natuurlijk heeft Mac Sharry gelijk als hij zegt dat prijsgaranties de productie opdrijven en de uitgaven van de EG voor de landbouw enorm groot zijn. Een voorbeeld: dit jaar geeft de Europese Gemeenschap 34 miljard ECU uit voor haar landbouwbeleid. Als het zo doorgaat, wordt volgend jaar 37 miljard ECU - ruwweg 85 miljard gulden - begroot. Het is volgens mij alleen de vraag of Mac Sharry een goedkopere oplossing biedt. Bij een laag prijsniveau hoort een hoge inkomenscompensatie, aldus Huys.

Overheersing

De PvdA-landbouwwoordvoerder ging ook in op de GATT-onderhandelingen. „Voorlopig is hiervan het einddoel nog niet in zicht. De EG ziet, te weinig van haar verlangens vertaald. De Amerikaanse voorstellen overheersen. Welke vorm het akkoord uiteindelijk krijgt, is nog niet duidelijk. Het doel is wél bekend: minder exportsubsidies en meer liberalisatie. Als ik met name kijk naar de EG-bijdragen op graan en zuivel, zijn maatregelen inderdaad hard nodig. In die gevallen is geen sprake meer van exportsubsidie, maar van een gesubsidieerde verplaatsing van produkten.”

Huys ziet de toekomst voor de Zeeuwse landbouwers ondanks alle internationale plannen niet somber in. „Op termijn zullen akkerbouwprodukten ook voor een belangrijk deel gebruikt kunnen worden voor andere doeleinden dan alleen voedsel.

Mits het economisch aantrekkelijk is, kunnen boeren zich voor een deel richten op produkten die bijvoorbeeld bestemd zijn voor de industrie. Denk hierbij bijvoorbeeld aan plastic gemaakt uit zetmeel en eiwitten of niet-fossiele brandstoffen.”

Provinciale Zeeuwse Courant, 1992-02-26

terzake: Europa kan leven zonder de GATT.

Twee voeten in een sok, dat is zo ongeveer het standpunt van nogal wat landbouwleiders in ons land rond de GATT-onderhandelingen. Met die term bedoelen ze dat de ene sector voordeel heeft in z'n export van een GATT-akkoord, en dat de andere sector voornamelijk nadelen zal ondervinden van datzelfde akkoord. Omdat ze de nadelen/voordelen niet tegen elkaar willen/kunnen afwegen, nemen ze een aarzelende tweeslachtige houding aan en spreken zich liever niet uit, want ze zitten immers met twee voeten in een sok.

Het zijn vooral de economisch denkende lieden die zo spreken. De mannen en vrouwen die economische kwesties naar het beginsel van de theoretische leerboeken behandelen. Boeken waarin de economische behoefte-bevrediging en de wereldwijze vrijhandel als heilige en on-aantastbare dogma's worden beschreven. Het zijn economen, oftewel lieden die economische theorieën als handboek en handvest gebruiken.

Bij de 2 voet/1 sok ideologen moet ik altijd weer denken aan de oude uitspraak van de beroemde John Galbraith. Ook hij is (al meer dan 60 jaar) econoom. Maar niet één van het gewone soort, dat wil zeggen iemand die economische motieven als het hoogste richtsnoer beschouwt. Galbraith heeft de economie altijd als een hulpmiddel gezien dat in sommige maatschappelijke situaties toegepast kan worden en in andere niet. Want, zegt Galbraith, er zijn vele onderdelen van de samenleving waarop je economische principes niet, of maar een beetje mag toepassen. Sociale zorg, bescherming van zwakken, (inter)nationale veiligheid, stabiliteit in een land, voedselsituatie en dergelijke. Het zijn allemaal zaken die zich geheel of ten delen aan de economie onttrekken. Die zijn immers van een andere, 'hogere' orde.

„Een goede economische politiek is voor mij een beleid dat zich telkens opnieuw weet aan te passen aan de wisselende maatschappelijke veranderingen. Maar voor sommigen is economie een soort nationale religie. Voor mij is economie uiteindelijk niet meer dan gewoon je boerenverstand gebruiken”, aldus Galbraith.

Consument dicteert

Laten we met dat nuchtere inzicht eens de agrarische sector op de GATT loslaten. Theoretische economen zeggen dat een GATT-akkoord onmisbaar is voor de tuinbouw. Alleen bij het ontbreken van handelsbelemmeringen kan die sector goed operen op de wereldmarkt. Een aantal tuinbouwmensen onderschreef tot nu toe die stelling, en maakten zich vrij sterk voor de GATT. Maar sinds kort zijn de practici onder de tuinders om. Jaap van der Veen, voorzitter van de tuinbouwproduktenschappen, signaleert recent dat de wereldmarkt steeds opener wordt, met of zonder GATT.

„De consument dicteert de markt, niet de GATT. Die consument wil het hele jaar door het beste, het geeft niet waar het vandaan komt. De GATT is zichzelf aan het opblazen”, consta-

teert hij, Maar erg vindt hij dat, niet (meer), immers, de Nederlandse tuinbouw is sterk genoeg en de consument bepaalt wel wat hij wil.

Wat de zuivel betreft zongen de landbouw-economisten het liedje dat een GATT-akkoord de EG-zuivelproductie over het rond der aarde zou verspreiden. Maar sinds de nieuwste voorstellen van Dunkel (de hoogste baas van de GATT) tappen de zuivelpractici uit een ander vaatje. Die zien nu gelukkig in dat ook de veehouderij in Europa volledig de dupe zou worden van de dumpende en steeds golvende (dus onstabiele) werking van de wereldmarkt.

In de vorige GATT-voorstellen zat dat nadeel er voor onze zuivel ook al in, maar dan wat listiger versluierd in omzichtig verhullende voorstellen. Staatssecretaris Yvonne van Rooy van economische zaken (belast met GATT-onderhandelingen), die tot nu toe nooit uitblonk in het verdedigen van landbouwbelangen, ontdekte recent dat de nieuwe GATT-voorstellen onze zuivel, dus de nationale schatkist, geld gaan kosten. Op een conferentie sprak ze daarna de merkwaardige woorden, dat ze zonodig, om de zuivel voor nadelen te behoeden, de akkerbouwprodukten als wisselgeld zou gebruiken.

Zo'n uitspraak kan de akkerbouw maar erg matig waarderen. Inmiddels heeft premier Lubbers haar woorden weer wat recht gebreid, maar het onbehagen rond gesjacher en wisselgeld rond de GATT-besprekingen blijft bij vele boeren hangen zeker bij akkerbouwers.

Veel economen zijn tenslotte van mening dat er een GATT-akkoord moet komen om die consument een (nog) goedkoper (levens)middelenpakket te bezorgen. Goedkopere produkten uit het buitenland, zeggen ze, zullen de consument wel een paar honderd gulden schelen per jaar. Het is een droombeeld, gebaseerd op een theoretische benadering. De afgelopen drie jaar zijn het graan en het rundvlees voor de boer wel 30 à 40 %, in prijs gedaald. Heeft de Nederlandse en Europese consument daar veel, of zelfs maar iets, van gemerkt? Nee, de winsten in de lange tussenweg van producent naar consument worden gewoon aangepast, en de prijs blijft op peil. Exact zo zou het gaan als incidenteel via de wereldmarkt er af en toe lagere prijzen zouden zijn voor boter, kaas en suiker.

Maar o wee als diezelfde wereldmarkt, die zo onstabiel is als een dobber op een ruwe zee, eens af en toe omhoog zou schieten als een vis aan de haak, zouden de consumentenprijzen dan niet doorberekend worden? „De GATT-onderhandelingen zijn zichzelf aan het opblazen”, zei de eerder geciteerde Van der Veen. Ik hoop van harte dat hij gelijk krijgt, want we hebben van die GATT in Europa noch als producent van voedsel en bloemen, noch als consument veel heil te verwachten. Dat standpunt gaat heel langzamerhand een beetje ingang vinden. De theoretici verliezen terrein. Hoogste tijd dus, het onfrisse gesjacher van belangen rond de GATT te stoppen. Europa, de Gemeenschap, kan leven zonder GATT.

Nieuwsblad van het Noorden. 1992-03-31

Melkquota met jaar verlengd

Van onze redactie economie

BRUSSEL - De Nederlandse melkveehouders zullen nog een jaar lang het stelsel van melkquota en superheffingen moeten dulden. De EG-landbouwministers besloten gisteravond om het bestaande stelsel, dat morgen afloopt, tot 1 april 1993 te verlengen. Zij benadrukten echter

dat daarmee niet vooruitgelopen wordt op besluitvorming over de hervorming van het EG-landbouwbeleid.

De in 1984 ingevoerde quotaregeling gold voor acht jaar.¹ Zonder een besluit tot verlenging ervan zouden de melkveehouders in de EG er de komende tijd op los kunnen produceren. Geen aantrekkelijk vooruitzicht voor de EG, met nu al 700.000 ton overtollige zuivelproducten in de koelhuizen van de Gemeenschap. Daarom moesten de ministers gisteren dringend een overgangsmaatregel treffen.

Dat had nogal wat voeten in de aarde, omdat Spanje, Griekenland en Italië aanvankelijk hun instemming met een verlenging bonden aan een verhoging van hun quotum met een procent. Griekenland verklaarde zich uiteindelijk als enige tegen de verlenging.

DTel 1992-04-10

Superheffing over 1991/'92 58 mln – totaal nu al 1 miljard gulden betaald

Nieuwsblad van het Noorden, 18 april 1992, blz.72

KOOMANS
makelaardij in onroerende goederen, beëdigd taxateur
gespecialiseerd in agrarische bedrijven

Dringend te koop gevraagd:

- **Weidebedrijf**
35-40 ha (zandgrond)
± 400.000 kg melk
- **Melkquotum**
bij voorkeur op pachtbasis met uiteenlopende vetgehalten
- **Leasemelk**
wij regelen de hele procedure voor u.

E. A. KOOMANS/A. Ph. KOOMANS

Hoofdstraat 50
9514 BG Gasselternijveen
Tel. 05999-12799 b.g.g. 13190

Provinciale Zeeuwse Courant, 1992-05-12

Regering in plaats van boeren betaalde boete teveel geleverde melk

Superheffing in zuiden EG farce

BRUSSEL (ANP) - De zuidelijke EG-landen Italië, Spanje en Griekenland houden zich niet of nauwelijks aan de productiebeperkende regels voor de melkveehouderij. Uit een nog niet officieel gepubliceerd rapport van de Europese Commissie blijkt dat de boeren in de drie landen nog nooit superheffing hebben betaald.

¹ In eerste instantie voor 5 jaar! (ZHN.)

Het rapport gaat van 1990 terug tot 1984, toen de superheffing werd ingevoerd. De superheffing is een geldboete die boeren moeten betalen als ze meer produceren dan hun quotum toestaat. In het EG-rapport blijkt dat als de boeren in Italië en Griekenland superheffing moesten betalen, maar dat de overheid dan de financiële last op zich nam. De boeren werden dus niet gestimuleerd hun productie te beperken, hetgeen juist de bedoeling is van de superheffing.²

Dat de zuidelijke EG-lidstaten de regels voor de zuivelquoteringen aan hun laars lappen, is al langer een publiek geheim binnen de EG. Zo waarschuwde voorzitter H. Schelhaas van het *produkschap voor Zuivel* in zijn jongste nieuwjaarstoespraak dat de concurrentiepositie van de Nederlandse zuivel te lijden heeft van de ontduikingen in de zuidelijke lidstaten. Volgens Schelhaas heeft Nederland de melkproductie sinds 1984 met achttien procent verminderd, terwijl in de zuidelijke EG-landen van een produktiedaling geen sprake is. In Italië is de productie volgens de officiële cijfers gelijk gebleven, terwijl er in Spanje sprake is van een stijging van dertien procent. In Griekenland en Portugal is de melkproductie zelfs met respectievelijk 25 en 50 procent toegenomen.

Schelhaas zegt dan ook niet verbaasd te zijn over het EG-rapport. De produktschapsvoorzitter vindt het hoog tijd dat de EG „serieus werk maakt van handhaving van de quota-regels in het zuiden”. „De geloofwaardigheid van de Commissie is hier in het geding. Zeker als je bedenkt dat, de Commissie nieuwe quotumkortingen overweegt.”

Het EG-rapport kan van invloed blijken te zijn op de onderhandelingen over de hervorming van het landbouwbeleid, zoals vastgelegd in het plan-MacSharry. Italië, Spanje en Griekenland eisen een groter nationaal melkquotum, omdat ze in het begin zouden zijn misdeeld. Bovendien wil MacSharry de kleine melkveebedrijven in de zuidelijke EG-landen meer ondersteunen dan de grote bedrijven in Nederland.

Overigens gaat Nederland volgens het EG-rapport ook niet geheel vrijuit. Het overhevelen van melk door boeren eind maart naar het nieuwe prijsjaar kan volgens het rapport niet door de beugel. Alleen Groot-Brittannië en Denemarken voeren de superheffingsregels goed uit.

De Telegraaf 1992-05-14

Zuivel kind van de rekening

DE BOER OP door Andries Dijkstra

Sinds de invoering van het melkquotum in de EG in 1984 heeft de Nederlandse zuivelsector altijd met een scheef oog gekeken naar het Zuiden. Tijdens excursies in landen als Spanje en Italië hoorde je de collega's daar nooit klagen over de boete over teveel geproduceerde melk, de superheffing, of over melkquota. Nu weten we waarom niet. Uit een nog vertrouwelijk rapport van het Europese Garantie- en Oriëntatiefonds voor de Landbouw blijkt dat in een aantal EG-lidstaten helemaal geen quota's verdeeld zijn en superheffing helemaal niet bestaat.

Onder normale omstandigheden zou de lezer van het rapport smakelijk kunnen lachen. De bevindingen van de onderzoekscommissie grenzen in veel gevallen aan het ongelooflijke. De trieste realiteit is echter dat Duitsland, Nederland, Denemarken en Engeland zich in de afgelopen acht jaar keurig aan het EG-zuivelbeleid hebben gehouden. Beleid dat erop gericht is om

2 Tot hier eerste stuk ivm. beschadiging van de kantlijn, door ZHN. 'ingevuld'!

de Europese zuivelmarkt te reguleren en stabiliseren. Sinds 1984 hebben boeren in het noorden van Europa alleen maar melk ingeleverd. Een boer die in 1984 100.000 kilo melk mocht produceren zit dit jaar op 79.000 kilo.

Uit de EG-rapportage blijkt dat in Italië helemaal geen melkquotering heeft plaatsgevonden. Boeren produceren maar raak, van superheffing hebben ze nog nooit gehoord. Met kunst en vliegwerk is het de Italiaanse overheid gelukt om ieder jaar maar weer de zaak zo rond te breien dat niemand op EG-niveau argwaan kreeg. In de praktijk heeft dat ertoe geleid dat de melkproductie sinds 1984 met drie procent is toegenomen.

De Franse overheid heeft ook een mooie truc bedacht. De hoeveelheid melk die een boer mag leveren wordt bepaald aan de hand van het vetgehalte. Hoe meer vet in de melk des te minder melk mag geleverd worden. De Fransen hebben een creatief rekenmodel bedacht om deze vetcorrectie achterwege te laten. Daardoor kan jaarlijks gemiddeld 466 miljoen kilo extra gemolken worden.

In Spanje constateerden de EG-onderzoekers Italiaanse toestanden. De hoeveelheid melk die boeren aanleveren aan de fabriek wordt niet gecontroleerd, van superheffing hebben ze nog nooit gehoord. De Spaanse overheid weet de betaling van superheffing jaarlijks te regelen door er voor te zorgen dat op papier boeren nooit teveel melk leveren. Door het ontbreken van welke controle dan ook twijfelt de EG nu sterk aan de Spaanse opgaven.

In Griekenland is niks geregeld en in Ierland weigeren de boeren superheffing te betalen, wat geleid heeft tot een lange rij, nog lopende, rechtszaken. Portugese veehouders wachten sinds twee jaar op toekenning van een melkquotum. Door het ontbreken van een adequate administratieve controle-organisatie in het land heeft toekenning van melkquota nog niet plaatsgevonden.

De vraag is nu wat de Europese Commissie gaat doen. De huidige situatie laten voortbestaan is ondenkbaar. Daarmee wordt een tijdbom onder het EG-zuivelbeleid gelegd. Het is aan goedwillende boeren niet te verkopen dat ze ieder jaar worden gekort met de wetenschap dat in andere EG-lidstaten boeren juist meer kunnen melken.

Een flinke rekening versturen lijkt een goede oplossing. Zo wordt het de kwaadwillende landen duidelijk dat met het EG-beleid niet gespot kan worden.

Er is echter ook een politieke realiteit. Landbouwcommissaris MacSharry is voor zijn landbouwhervormingen afhankelijk van de medewerking van met name de zuidelijke EG-lidstaten. Die kunnen nu vrij eenvoudig hun melkperikelen tot inzet maken van het slagen van de hervormingsvoorstellen. Uiteindelijk moet dan gevreesd worden dat de zuivel in Noord-Europa het slachtoffer wordt.

EG-ministers boos over gerommel met melkquota

Van onze correspondent

BRUSSEL - De onderhandelingen over hervorming van het Europese landbouwbeleid zijn afgelopen nacht verstoord door een knallende ruzie over de toepassing van de superheffing op te veel geproduceerde melk. Een voorgenomen korting op de melkquota met drie keer 1 procent gedurende de komende jaren lijkt onder druk van de noordelijke EG-lidstaten van de baan.

Uit een EG-rapport is gebleken dat Italië, Spanje en Griekenland jarenlang de afspraken over de superheffing hebben genegeerd. De boze noordelijke EG-landen eisen in het vervolg stipte naleving van de afspraken. Het conflict liep zo hoog, op, dat het de ministers vannacht niet gelukt is een akkoord te sluiten over de landbouwhervorming. Het overleg zou vanmorgen hervat worden.

Tot nu toe werden de onderhandelingen over de landbouwhervorming gedomineerd door de vraag hoeveel de graanprijs moest dalen om een eind te maken aan de overschotten in de graanschuren. EG-landbouwcommissaris MacSharry wilde de graanprijs met 35 procent verlagen en de boeren een inkomenstoeslag per hectare geven. De meeste landen stemmen nu in met een verlaging van de graanprijs met circa 29 procent in drie jaar.

In de zuivelsector lijkt een hervorming van het EG-beleid grotendeels van de baan. In het compromisvoorstel van Cunha en MacSharry is tot tevredenheid van Nederland een voorgenomen verlaging van de zuivelprijzen met 10 procent geschrapt, en wordt alleen de boterprijs met in totaal 7,5 procent verminderd. Daardoor hoeft er in de zuivelsector ook niet omgekeken te worden naar middelen om de boereninkomens te compenseren via een ingewikkeld stelsel van toeslagen per koe.

Bij melkquotering zijn er te veel schuldigen

(KAF EN KOREN WILLEM STEGENGA)

MET VOORBEELDig enthousiasme en doorzettingsvermogen heeft minister Piet Bukman zich op verzoek van de zuivelindustrie geworpen op de onregelmatigheden rond de melkquotering in Italië, Griekenland en Spanje. Daar deugt er niets van en dus moeten die landen geen groter quotum krijgen. In eerste instantie is dat gevaar afgewend. Op de aanstaande Europese top in Lissabon zou Italië er nog op kunnen terugkomen, zo wordt gevreesd in Nederland. Lubbers moet dan de rug recht houden. Voor de mogelijke opvolger van Delors wordt het een kwestie van koppen tellen.

Nederland werpt zich altoos op als de grote, zo oprechte uitvoerder van de melkquotering. Een positie, waaraan recht van spreken wordt ontleend. Feit is echter dat ook Nederland op feilen is betrapt. Eigenlijk is niemand in de EG zonder schuld, als het gaat om deze ingrijpende landbouwmaatregel.

De Europese Commissie zelf is een paar keer door het Europese Hof van Justitie op de vingers getikt, toen er wat al te gemakkelijk werd gedaan over het quotum voor Slom-boeren. De Commissie moet toen hebben gedacht dat twee nederlagen bij het hof genoeg waren om de eigen fouten aan te tonen. In een vertrouwelijk rapport over de foutieve toepassingen of het helemaal achterwege laten van de melkquotering heeft zij zich dan ook niet laten noemen. Uit dat rapport is een ranglijst te halen: de beste uitvoerders van de regeling staan bovenaan, de slechteriken onderaan. Nederland heeft zich geen topositie kunnen veroveren. Dat is sneu voor Bukman, het schraagt zijn kritische houding ten opzichte van anderen ook niet. Vierde van de twaalf, na Groot-Brittannië. Denemarken en Luxemburg, dat is de plaats die ons land inneemt.

Het argument dat Nederland altijd keurig de eigen onvolkomenheden aan Brussel heeft gemeld en ook het feit dat het computersysteem een tijdlang niet goed werd beheerst, kunnen als verzachtende omstandigheden worden aangeduid. Ze tellen wel. Andere landen maken daar ook zeker gebruik van, als zij door het gidsland van de EG weer eens te kijk worden gezet.

Nederland staat wel aan de top met het opleggen van superheffing: f 507 miljoen tussen 1986 en 1989. Duitsland is tweede: f 416 miljoen, gevolgd door Groot-Brittannië (f 146 miljoen). België (f 126 miljoen). Denemarken (f 58 miljoen), Ierland (f 25 miljoen). Frankrijk (f 20 miljoen) en Luxemburg (f 5 miljoen). Italië en Griekenland ontbreken in dit rijtje.

Waarom moest onze minister dan zo nodig tegen Italië. Griekenland en Spanje aanschoppen in Brussel? Wel, die landen wilden meer quotum en zouden bij inwilliging van dat verzoek worden beloond voor hun grove nalatigheid. Dat argument klopt. Er speelt echter nog wat mee. De Nederlandse zuivelindustrie, voortdurend op jacht naar melk voor de kaas, komt bij herhaling de Italianen tegen bij het afstruinen van de Duitse markt. Het gevolg is dat sinds begin van dit jaar daar de prijs van een liter melk met 7 tot 8 cent is omhooggeschoten. Nederland haalt melk uit Duitsland, omdat er afzet voor Nederlandse kaas is, Italië komt in Duitsland met hetzelfde argument. Ach, dan ben je gauw geneigd naar argumenten te zoeken die je concurrent in een kwaad daglicht stellen.

Hulp nodig

BUKMAN KAN uiteraard niet alleen tegen de zuidelijke EG-lidstaten aanschoppen. Hij heeft hulp nodig. In eerste instantie is dat gelukt, althans de raad van landbouwministers is in verwarring geraakt door de aantijgingen uit Nederland. Groot-Brittannië, Denemarken en Luxemburg wilden wel. Het zou zo mooi zijn als Duitsland en Frankrijk ook van harte konden meedoen. Die zitten echter moeilijk.

Duitsland en Frankrijk staan onder Nederland op de ranglijst, zo'n beetje op de plaats die Sparta in de eredivisie inneemt. Duitsland heeft bij de invoering van de superheffing een eigen wetje ingevoerd. Daar staat in dat een liter melk 1020 gram is. In de praktijk is een liter melk 1027 tot 1033 gram en dus in het keurige Nederland: 1030 gram. Het lijkt een niemen-dalletje, maar in de praktijk tikt het lekker aan. Duitsland heeft daardoor jaarlijks 1 procent meer melk gekregen uit Brussel dan andere landen. De boeren krijgen daardoor ook 1 procent meer melkgeld, ofwel 0,7 cent per kilogram. Per jaar zou dat voor een Friese boer f 2100 zijn. Ach, niet onaardig.

De hoeveelheid melk die Duitsland er op die manier heeft bijgekregen, heeft tussen 1984 en nu steeds tussen 220 miljoen en 240 miljoen kilogram per jaar bedragen. Toen de Novac nog bestond, konden daar de fabrieken van Oosterzee en Tuk nagenoeg op draaien. Nog anders

berekend: 1 procent in Duitsland komt overeen met 2 procent in Nederland. Dat is hier vierhonderd arbeidsplaatsen. Duitsland houdt zich dus stil.

Frankrijk zal zich evenmin luidkeels aan Bukmans zijde scharen. Het land staat op de ranglijst nog onder Duitsland. Behalve dat de melkproductie aan banden is gelegd in de EG, is ook het vet in de melk aan een maximum gebonden. Wie te veel vet produceert, moet kilogrammen melk inleveren. Frankrijk nu heeft zich nooit wat van die vetquotering aangetrokken. Overal steeg het vet, in Frankrijk ook. De Franse regering kon daar moeilijk onderuit. Toen heeft zij besloten 'Parijs' voor de boeren maar wat boete te laten betalen.

Bukman heeft het dus moeilijk. In het Europese Parlement heeft hij hulp van onder anderen CDA-politicus Jan Sonneveld. Sonneveld is ingeschakeld door het *Produktschap voor Zuivel* dat het Europarlement een onderzoek wil laten instellen. Wellicht is het op 30 oktober vorig jaar door Campina-voorzitter Jan Loonen in Sneek geopperde idee veel beter: Italië, Griekenland en Spanje voor het Hof van Justitie in Luxemburg slepen. Dat hof heeft bewezen met de superheffing te kunnen omgaan. Voor een aanklacht heb je geen hulp nodig.

Nieuwsblad van het Noorden. 1992-06-20

De melkplas droogt op

Nederland is binnen Europa nog altijd een belangrijk zuivelland. Met een aanvoer bij de zuivelindustrie van meer dan 10 miljoen ton melk neemt Nederland zo'n 10 % van de totale zuivelproductie in de Europese Gemeenschap voor zijn rekening. Toch is sinds de invoering van de superheffing in 1984 de Nederlandse melkproductie met meer dan 10% teruggelopen. De nieuwe quotumkorting vanaf april 1991 betekent een verdere terugloop van 2.2% in de Nederlandse productie.

Natuurlijk wordt van alle kanten geprobeerd de gevolgen van de superheffingsmalaise terug te dringen. Zo is er bijvoorbeeld bijna een miljoen ton melk extra in de zuivel verwerkt door import-melk te gebruiken en door melkpoeder op te lossen. De zuivelindustrie probeert de problemen het hoofd te bieden door schaalvergroting en concentratie. **Na de fusie tussen Frico / Domo en de CCF** ontstond het idee om een nog grotere kongsi te smeden met de Oostnederlandse zuivelreus Coberco. Veel melkveehouders zien deze schaalvergroting met leden ogen aan. Voor veel boeren is het wel een erg vervan-mijn-bed-show. Tegen deze achtergrond is het afketsen van de fusie van Friesland Frico Domo met Coberco goed te begrijpen.

Uiteindelijk gaat het natuurlijk allemaal om de melkprijs. Zo lang het fusiegeweld van de giganten er niet toe leidt dat de melkprijs van de grote coöperaties kan concurreren met die van de kleinere 'vrije' fabrieken zullen ook in de toekomst melkveehouders hun melk daar naartoe brengen waar zij de hoogste opbrengst krijgen.

Een aantal kleinere fabrieken brengt gespecialiseerde producten op de markt, bijvoorbeeld kaas van een bepaald merk, waarvoor ze een relatief hoge prijs krijgen. De grotere coöperaties zitten vaak met een mix van verschillende producten wat weliswaar een grotere zekerheid

geeft, maar ook een gemiddeld lagere prijs. Het is daarom dat er in zuivelland keihard wordt gewerkt aan produkten die een hoge toegevoegde waarde opleveren.

Het blad van de *Koninklijke Nederlandse Zuivelbond* FNZ, Zuivelzicht, besteedt in een recent artikel uitgebreid aandacht aan de consument. De belangrijkste voedingstrend uit de jaren '80 was vooral 'light' en zuiver. Ik citeer: 'Light is out, organic is in. De consument vraagt zich nu af of het wel echt gezonder is. Zijn argwaan groeit...' Meer aandacht voor echte kwaliteit dus, maar ook zien wij een trend in de richting van gemakkelijk. Een voorbeeld daarvan zijn de vele zuiveldrankjes.

Financieel gezien is dit voor de zuivelindustrie zeer aantrekkelijk. In 1988 werd er in Nederland 54 miljoen liter chocolademelk verkocht voor 96 miljoen gulden; in 1991 nog maar 52 miljoen liter, maar de opbrengst daarvan was wel 110 miljoen gulden. De belangrijkste reden hiervoor is dat men erin is geslaagd de chocomelk in kleinere pakjes op de markt te brengen.

Ondertussen wordt al 6 pct van de totale melkconsumptie in Nederland in de vorm van zuiveldrank genuttigd. Meer dan een kwart miljard gulden gaat er op het ogenblik om in de chocolade- en yoghurtdrankjes. Het is duidelijk dat er, nu de melkplas geleidelijk aan opdroogt, de oplossing wordt gezocht in kwaliteitsverbetering en een hogere toegevoegde waarde. Deze oplossing biedt de Nederlandse zuivel meer kans dan een te snelle fusiegolf.

Nieuwsblad van het Noorden, 1992-06-29

Nederland verliest EG melkruzie

Van onze correspondent Peter de Vries

LISSABON - Alle luidkeelse Nederlandse protesten over 'melkfraude' ten spijt, lijkt Italië toch een verhoging van zijn melkquotum in de wacht te slepen. De regeringsleiders van de Europese Gemeenschap hebben zaterdag in Lissabon geweigerd de Nederlandse eis in te willigen dat Italië aan den lijve de gevolgen moet ondervinden van het acht jaar lang niet toepassen van de superheffing op teveel geproduceerde melk.

De kwestie is door de regeringsleiders wijselijk terugverwezen naar de landbouwministers, met de opdracht een 'evenwichtige oplossing' te vinden. De landbouwministers hebben van hun bazen opdracht gekregen koste wat kost te voorkomen dat de melkruzie een gevaar gaat vormen voor de hervorming van het Europese landbouwbeleid. Morgen worden daarover de laatste knopen doorgelicht, maar de Portugese EG-voorzitter wil niet dat de melkruzie dan al aan de orde komt. Aangenomen wordt dat Nederland dit najaar morrend zal moeten instemmen met een verhoging van het Italiaanse melkquotum met 900.000 ton.

Italië weigerde de afgelopen acht jaar, samen met Spanje en Griekenland, de superheffing toe te passen die moest leiden tot beperking van de melkproduktie. De Italiaanse weigering de afspraak na te komen zette veel kwaad bloed tijdens de onderhandelingen over de hervorming van het EG-landbouwbeleid.

Italië voor melkquotering

DEN HAAG - Minister Bukman van landbouw heeft met tevredenheid kennis genomen van het Italiaanse besluit om na acht jaar de EG-regels over de melkquotering uit te voeren. Bukman gold binnen de EG als één van de felste tegenstanders van de Italiaanse eis om het nationale melkquotum te vergroten. De Nederlandse minister kon het niet accepteren dat de Italianen sinds de invoering van de superheffing in 1984 de EG-regels hebben genegeerd. Terwijl boeren in andere EG-landen werden beperkt in hun melkproductie, molken de Italianen gewoon door. Bukman, onverzettelijke houding bracht de Italiaanse landbouwminister Fontana enkele weken geleden ertoe een bezoek aan Den Haag te brengen om besprekingen te voeren.

Leeuwarder Courant 1992-10-28

Landbouwschap wil leasen melk indammen

TIRNS - De afdeling melkveehouderij van het *Landbouwschap* wil het leasen van melkquota indammen. Voorzitter Piet Blokland zei gisteren in Tirns dat er vandaag wordt gesproken over het beperken van de leasecontracten tot drie jaar. Eerder was al afgesproken dat bij leasen minstens 10.000 kilogram melkrecht wordt verhuurd en maximaal 75.000 kilogram. Blokland voegde eraan toe dat de *CBTB* lang heeft vastgehouden aan een ander obstakel: de boer die melkrecht verhuurt mag niet ouder dan 65 jaar zijn. Dat punt is uiteindelijk geschrapt. Door de maatschapsconstructie zou die bepaling gemakkelijk kunnen worden omzeild.

Het Landbouwschap zou nog wel meer belemmeringen willen inbouwen. Dit jaar is er 300 miljoen kilogram melk verhuurd en 200 miljoen kilogram verkocht. Blokland noemde dat een ontwikkeling die „niet in het belang van de sector is”. De zuivelindustrie wil het leasen helemaal vrijlaten, zo zei hij. Dat vindt hij onverstandig. De zuivel heeft meer belang bij quota die vastliggen. Daar kan beter een melkophaaldienst voor worden opgezet. Vrij leasen maakt kopen onaantrekkelijker.

Met zorg volgt Blokland de onderhandelingen over een *GATT-akkoord* en over het toekennen van een extraatje aan Italië terwijl dat land nog geen superheffing heeft geïnd. Als daar geen bevredigende oplossing komt, zullen de Nederlandse boeren in verzet gaan. Dat verzet wordt gevoed door de slechter wordende situatie in de melkveehouderij. Uit Brussel krijgt de boer straks een inkomenstoeslag. Die zal het verlies dat door prijsdaling ontstaat niet goed maken.

Nederland heeft die 11 miljard kilogram melk van nu hard nodig voor de toekomst, waarschuwde Blokland. „Er is geïnvesteerd in de zuivelindustrie en dat geld moet er weer uitkomen. Minder melk en minder melkvee verzwakken de sector.” Bovendien heeft Nederland de laatste tien jaar een deel van zijn voorsprong op andere EG-landen verloren.

Blokland kritiseerde in bedekte termen het ondernemerschap van de Friese melkveehouders. Er is te veel melkquotum uit Friesland weggevoerd naar onder andere Brabant. Daar willen

de boeren er meer voor betalen. Hij zette daar wat tegenover. Van de 35.000 drachtige vaarzen die in het in augustus afgesloten boekjaar uit Nederland zijn geëxporteerd komen er niet minder dan 11.000 uit Friesland. Elke exportvaars levert volgens hem de boer f200 meer op dan afzet in eigen land. de Friese boeren hebben in een jaar samen dus f2,2 miljoen extra verdiend.

Leeuwarder Courant 1992-11-02

'Extra korting quota dreigt voor veehouder'

Johan Plageman (Coberco)

ZWOLLE - De Nederlandse melkveehouders dreigen bij de komende korting van de melkquota meer te moeten inleveren dan hun collega's elders in de Europese Gemeenschap. De Deense boeren hangt eenzelfde lot boven hun hoofd. Johan Plageman, directeur van de zuivelcoöperatie *Coberco* in Zutphen, zei dat zaterdag bij de viering van de 75-jarig bestaan van de Aartsdiocesane Boeren- en Tuinders Bond (ABTB) in Zwolle.

Korting van de melkquota komt in zicht zodra er een akkoord is gesloten tussen de Europese Gemeenschap en de Verenigde Staten over de liberalisering van de handel. Op dit moment vormen de subsidies van de landbouw nog een struikelblok. Een akkoord houdt in dat er wellicht 22 procent minder aan zuivelprodukten naar landen buiten de EG mag worden uitgevoerd.

Nederland en Denemarken zijn de grootste exporteurs op die markten. Nederland zorgt zelfs voor een kwart van de EG-uitvoer. Plageman: „Als wij niet uitkijken komen wij voor die extra quotumkorting te staan”. Concrete plannen in die richting zijn er volgens hem nog niet in voorbereiding, maar ik ben ervan overtuigd dat er straks mensen op dat idee komen”.

De dreigende korting van de quota en het terugwerpen van de Nederlandse zuivel op de EG-markt maakt volgens hem samenwerking tussen zuivelondernemingen noodzakelijk. De huidige drie grote coöperaties hoeven niet te fuseren. Er zal alleen moeten worden samengewerkt om diepte-investeringen te kunnen doen voor het ontwikkelen van produkten die een hoge winst opleveren. Gebeurt dat niet dan zal de Nederlandse zuivel volgens hem zich alleen maar op kostenbesparing kunnen werpen. Dat doel bereik je het gemakkelijkst door grote hoeveelheden van dezelfde soort te maken.

Plageman is van dat laatste geen voorstander. In Nederland zijn volgens hem de loonkosten vrij hoog. Dat maakt de concurrentie met de opkomende landen in Oost-Europa moeilijk. Diepte-investeringen zijn het alternatief. Om die te realiseren zal de boer bereid moeten zijn wat van zijn melkprijs in te leveren. Dat kan alleen als alle zuivelfabrieken die koers volgen.

Lef

Oud-minister Gerrit Braks, als gastspreker aangetrokken, bleek nog weinig van zijn populariteit te hebben verloren. Hij kreeg als enige applaus zonder nog een woord te hebben gezegd.

„Lef hebben, uw eigen plan trekken en laat vooral niet alles aan de overheid over en zeker niet aan de politiek' want die is ongewis”, zo hield hij zijn gehoor voor.

De overheid volgt met haar beleid de autonome ontwikkeling en probeert hier en daar wat bij te sturen. Als boer brengt zij er weinig van terecht, aldus Braks. Hij wees op de staatsbedrijven, zeker op die in het voormalige Oostblok.

De mensen die in de landbouw zijn gebleven zijn niet het slechtste afgeweest, zo vond hij. In tegenstelling tot Plageman zag hij wel goede vooruitzichten. De Europese Gemeenschap wordt groter. De landen die aan de poort kloppen zijn over het algemeen redelijk welvarend. De markt wordt dus groter.

Braks denkt wel dat het EG-landbouwbeleid nog wordt bijgesteld „in negatieve zin”. Hij had van minister Bukman begrepen dat voor het uitvoeren van het plan-MacSharry (lagere prijzen en compensatie via toeslagen op het inkomen) te weinig geld beschikbaar is.